

Ptáci 1

Budníček menší

Popis: Drobný ptáček, dlouhý 10 cm, se světlým břichem a tmavě šedozelenou vrchní stranou. Snadno si jej lze splést s budníčkem větším, ale nemá tak nápadný žlutý proužek přes oko, je méně žlutý a má tmavé nohy. Hlavním rozlišovacím znakem je však odlišný zpěv. Budníček menší se ozývá jednoduchým "čiv-čav".

Rozšíření: Vyskytuje se v Evropě a Asii.

Prostředí: Hnízdí v lesích, parcích a zahradách.

Potrava: Hmyz, pavouci, bobule.

Hnízdění: Hnízdo staví samička na zemi v husté trávě nebo v křoví. Samička sedí na 5-7 bílých vejcích s hnědými tečkami a později krmí mláďata. Sameček blízko hnízda zpívá, většinou se na krmení nepodílí.

Drozd zpěvný

Popis: O něco menší než kos, asi 23cm dlouhý. Horní strana těla je hnědá, hruď a břicho je smetanově žluté až bílé s hnědými skvrnami. Dá se zaměnit s drozdem brávníkem, ten má ale spodní stranu křídel bílou a velké hnědé skvrny dosahují až na břicho. Jeho zpěv se skládá z velkého množství různých, několikrát opakovaných, melodií.

Rozšíření: Je rozšířen po celé Evropě a ve velké části Asie.

Prostředí: Obývá lesy, zahrady, ale i městské parky, kde se zabydlel obdobně jako kos. Jsou částečně tažní.

Potrava: Hmyz, plži a různé bobule a semena rostlin.

Hnízdění: Samička staví miskovité hnízdo do kterého snese 4-5 zelenomodrých vajíček s černými tečkami. Na vajíčkách sedí jen samička, ale krmí oba rodiče.

Kos černý

Popis: 25 cm velký pták, vážíci kolem 100g. Samec je černý se žlutým zobákem, samice kosa je hnědá se světlejším hrdlem a má skvrnitou hruď. Mláďata mají na zádech podélné proužky.

Prostředí: Existují dvě skupiny kosů. Jedna skupina žije v lesích a je velmi plachá. Druhá skupina kosů se přizpůsobila životu ve městech. Zde nacházejí širokou potravní nabídku v podobě zbytků jídel a odpadků, proto také může na stejné ploše žít více kosů než v lesích. Začínají i dříve hnízdit z důvodu teplejšího mikroklima ve městech. Kosi jsou částečně tažní, odlétají samice s mláďaty, samci zůstávají zde.

Potrava: Kosi žijící v lesích se živí hmyzem a lesními plody, kosi ve městech jsou všežravci, živí se různými zbytky jídel a odpadků.

Hnízdění: Kosi hnízdí 2-3x do roka.

Ptáci 2

Sýkora koňadra

Popis: Naše největší a nejhojnější sýkora, velikosti vrabce. Samečka od samičky rozeznáme podle černého pruhu na břiše, sameček jej má větší a končí až u kloaky.

Prostředí: Žije v lesích, zahradách, parcích, břehových porostech apod.

Potrava: Živí se hmyzem, olejnatými semeny a plody.

Hnízdění: Hnízdí v dutinách, s oblibou obsazuje budky.

Vrabec domácí

Popis: Samec má šedé čelo a temeno, hnědou šíji a černé hrdlo. Samice a mláďata mají vršek hlavy matně hnědý a světlé hrdlo. Pro vrabce je typické hlasité švitoření.

Rozšíření: Společenský pták vyskytující se po celém světě ve vazbě na lidská sídla. Vrabec domácí je stálý.

Potrava: Vrabci se živí semeny, obilím, poutaty, ovocem, hmyzem a využívají i lidské odpadky.

Hnízdění: Hnízdí 3x ročně v koloniích v dutinách na budovách či na stromech. Hnízdo je neupravené, zbudované ze slámy, stébel a papíru a je vystláno peřím. Oba rodiče sedí na 5 – 6 bělavých, nebo červenohnědě skvrnitých vejcích. Mláďata krmí oba rodiče.

Špaček obecný

Popis: Menší než kos, ale poněkud zavalitější. Délka 22 cm, váha 60-80 g. Peří je černé, kovově lesklé se zeleným a fialovým nádechem. V zimě a brzy z jara je šedě kropenatý a v průběhu roku se šedé konce per odírají a peří se postupně přebarvuje až na čistě kovově černou. Samice je samci podobná, ale její peří nemá tak silný lesk.

Rozšíření: Evropa, západní Asie a severní Afrika.

Prostředí: Hnízdí v řídkých listnatých lesích, parcích, zahradách a městské zeleni.

Potrava: Živočišná i rostlinná. Kromě hmyzu, plžů a housenek také různé bobule, třešně, hrozny atd.

Ptáci 3

Skřivan lesní

Popis: Délka těla 15-16 cm. Žlutohnědé zbarvení s tmavšími skvrnami přechází na břicho do bílé se žlutohnědým nádechem, na hlavě je černě žíhaný s výraznými bělavými pásky. Má krátká široká křídla s bílo-černým znakem na hraně, krátký ocas.

Rozšíření: Evropa, severní Afrika a přední Asie, Japonsko, severní Čína. Na zimu odlétá do západní a jižní Evropy.

Prostředí: Hnízdí v nížinách v řídkých lesích, na vřesovištích, mýtinách, v zimě na polích.

Potrava: Hmyz a semena, na jaře výhonky trávy, pupeny a čerstvé lístky.

Hnízdění: Hnízdo je skryto pod nízkou vegetací na zemi poblíž stromu, který používá jako pozorovatelnu. Vejce jsou bělavá, hustě hnědě skvrnitá.

Poznámka: Jeho zpěv je tichý a tklivý a je složen z řady postupně klesajících nebo i stále stejně vysokých a různě kombinovaných tónů „lilililil didlí didlí didlí“ (zpívá i za světlých nocí), vábení zní jako „didloi“.

Pěnkava obecná

Popis: Naš nejhojnější a nejznámější pták, velký asi jako vrabec, dlouhý 15 cm. Sameček má šedou hlavu a zátylek, červenohnědou hrud, zelený kostřec a hnědočerný ocas, který má po stranách bílé pruhy. Na hnědozelených křídlech má dvě bílé pásky. V době hnízdění má sameček modrý zobák. Samička má křídla a ocas zbarveny skoro stejně, zbytek těla má šedohnědý.

Rozšíření: Pěnkava je rozšířena téměř všude, v Evropě, v Africe a v Asii.

Prostředí: U nás se vyskytuje v zahradách, sadech, v listnatých i jehličnatých lesích. Některé pěnkavy u nás zůstávají po celý rok (většinou samečkové), jiné se potulují a některé odlétají do zimovišť.

Potrava: Živí se semeny a mláďata krmí hmyzem.

Zvonek zelený

Popis: 14,5 cm dlouhý pták, váží asi 28 g. Samička je šedá se zelenavým nádechem a sameček má žlutozelenou hrud. Mladí ptáci jsou zbarveni více do hnědé a jsou podélně pruhovaní. Lze si je snadno splést s čížkem lesním, ale na rozdíl od nich mají žlutý kořen ocasu. Dospělí ptáci mají také žlutá políčka na křídlech.

Rozšíření: Zvonek je rozšířen skoro po celé Evropě, ve velké části Asie a v severozápadní Africe.

Prostředí: Vyskytuje se v lesích, parcích a zahradách.

Potrava: Živí se semeny (hlavně bukvice a slunečnice).

Ptáci 4

Kukačka obecná

Popis: Délka těla 32-34 cm. Samec má šedou svrchní stranu těla, letky jsou tmavě hnědošedé. V letu se podobá menšímu dravci (poštołka), úderý křídel jsou však plošší.

Rozšíření: Evropa, jižní Asie, Austrálie, zimuje v tropické Africe.

Prostředí: Žije v lesích všech typů, v parcích, na loukách se skupinami stromů, na vřesovištích, v bažinách i v otevřené kulturní krajině.

Potrava: Hmyz a jeho larvy včetně chlupatých housenek.

Hnízdění: Samice žije na jednom hnízdišti s větším počtem samců. Při kukání sedí sameček na vyvýšeném místě, má svěšená křídla a zdvihá mírně zploštělý ocas. Kukačka klade vajíčka do hnízd jiných pěvců. Vždy toho druhu, jímž byla sama vychována.

Vlaštovka obecná

Popis: Pták o délce asi 18 cm včetně dlouhého vidlicovitě vykrojeného ocasu. Má tmavě modrou až černě lesklou hřbetní stranu, bílé břicho a rezavě hnědé hrdlo a čelo. Vlaštovka má aerodynamický tvar a dlouhá křídla.

Rozšíření: Evropa, velká část Asie, Severní Amerika a severní Afrika.

Prostředí: Hnízdí v osídlených kulturních krajinách, ve dvorech a vsích, často pod střechami domů a stodol.

Potrava: Živí se hmyzem za kterým obratně létá ve vzduchu téměř celý den. Za léto je schopna pochytat až milión much, broučků, motýlků a jiného hmyzu.

Hnízdění: Staví si miskovitě hnízdo spleené z bláta a slin a vystlané peřím a stébly, upevněné pod stropem.

Datel černý

Popis: Černý pták velikosti vrány. Samec má červené temeno, samice má červený týl. Mláďata jsou černohnědá.

Prostředí: Hnízdí v lesích se starými porosty. Žije samotářky, v době hnízdění v párech. Revír datla černého má několik čtverečních kilometrů. Je stálý.

Potrava: Larvy brouků žijící ve dřevě a mravenci.

Hnízdění: V době hnízdění se setkávají páry datlů za hlasitého bubnování a křiku. Potom začínají čistit loňskou hnízdní dutinu, nebo si ve stromech vytesávají novou hnízdní dutinu s oválným vletovým otvorem.

Poznámka: Datel kromě typického bubnování do dřeva vydává také hlasité „kliée“ a „krikrikrikri“, za letu „kví kví kví“.

Ptáci 5

Havran polní

Popis: Havran má lesklé tmavé fialové peří. Lze si jej snadno splést s vránou, ale na rozdíl od ní má tzv. "kalhotky" a starší ptáci světlou pokožku na zobáku, které má samice opeřený. Měří okolo 46 cm, v rozpětí 90 cm.

Rozšíření: Obývá téměř celou Evropu a velkou část Asie. V zimě k nám přilétají ptáci z východní Evropy, aby zde přezimovali, a naši ptáci se na toto období stěhují do západní Evropy. Na jaře se obě skupiny zase vrací zpět.

Prostředí: Žije v otevřené polní krajině s lesíky. Hnízdí v koloniích a ty bývají blízko vody. V zimě lze havrana spatřit v nezasněžené krajině a ve městech.

Potrava: Potravu sbírají na zemi. Živí se hmyzem, rostlinnou stravou, loví myši a drobné živočichy. Vybírají také hnízda koroptví, bažantů a drobných ptáků.

Straka obecná

Popis: Délka 45 cm, rozpětí křídel 60 cm. Má třpytivě černé a bílé peří a typický dlouhý stupňovitý ocas.

Prostředí: Hnízdí v otevřené kulturní krajině s křovinami a stromy. Je stálá.

Potrava: Straka hledá hmyz na zemi, nebo v křovinách, loví polní myši, ptáky a vybírá ptačí hnízda, sbírá i zvířata přejetá na silnici. V zimě navštěvuje i smetiště a živí se bobulemi a obilními zrny.

Hnízdění: Párek strak žije v trvalém manželství. Hnízdí 1x ročně (IV-V). Už v březnu začínají společně stavět kulovité hnízdo z klacíků, vystlané stébly a chlupy na stromech nebo v křoví.

Poznámka: Straka vydává hlasité skřeky nebo polohlasité štěbetání. Ochočené straky jsou přítulné, ale kradou třpytící se předměty (šperky, klíče, brýle).

Sýček obecný

Popis: Velký jako kos s nápadně krátkým ocasem. V rozpětí má kolem 50 cm a váží 140 g.

Rozšíření: Je rozšířen v části severní Afriky, v téměř celé Evropě a ve velké části Asie.

Prostředí: Obývá hospodářská stavení, vesnické zahrady, parky, hřbitovy, aleje a drobné lesíky.

Potrava: Živí se drobnými hlodavci, hmyzem, žížalami i ptáky.

Hnízdění: K hnízdění si vyhledává různé dutiny a to nejen ve stromech, ale i ve zdech, skále, nebo i větší budku.

Poznámka: Často je aktivní i ve dne.

Ptáci 6

Sova pálená

Popis: Naše snad nejhezčí sova, velká asi jako holub. Můžeme ji snadno poznat podle bílého srdce jež jí vyplňuje celý obličej. Spodní strana těla je krémová, posetá tmavými skvrnami, kdežto hřbet je šedohnědě pálený a jakoby postříkaný jemnými perlovými kapičkami.

Rozšíření: Sova pálená je rozšířena téměř po celém světě. Žije v Evropě, ve velké části Asie, v Austrálii i v Americe a Indonésii.

Prostředí: K hnízdění využívá lidských staveb (stodoly, věže kostelů, apod.).

Potrava: Její jídelníček tvoří převážně myši, za den spotřebuje k nasycení 3 až 4 kusy.

Hnízdění: Hnízdo si nestaví, vejce klade do výklenků za trámy a v koutech půd.

Výr velký

Popis: Naše největší sova. Váží 2 až 3 kg a v rozpětí křídel měří 170 cm. Má velké oranžové oči a péřová ouška. V zajetí se dožívá vysokého věku a je schopen každý rok vyvést mladé.

Rozšíření: Je rozšířen v celé Evropě, v severní Africe, střední Asii a na dálném východě.

Potrava: Výr loví za soumraku hlavně krysy, ježky, vrány, zajíce, lišky, kuny, dokonce i jestřáby nebo tetřevy.

Orel skalní

Popis: Velký pták s rozpětím křídel 195 – 220 cm, hnědý s tmavým ocasem, na temeni a týlu hlavy má zlatožlutá pera, běhák je opeřen až k prstům. Mladí ptáci mají bílý ocas s černou páskou na konci a velkou bílou skvrnu na spodní straně křídel.

Prostředí: Hnízdí vysoko v horách (např. v Alpách a v Karpatech), mimo hnízdění se vyskytuje i v zalesněných rovinách. Stálý i stěhovavý.

Potrava: Loví středně velké ptáky a savce (svišti). V nouzi loví i kůzlata, jehňata a kamzíky.

Hnízdění: Hnízdo staví v době hnízdění (III-IV) na skalnatých výběžcích. Oba rodiče sedí na 2 špinavě bílých šedohnědě skvrnitých vejcích 40-45 dnů, krmí 80 dnů. Pohlavně dospívá v 5.-6. roce.

Poznámka: Hlas drsné „híe“ a štěkavé „kje“. V Rusku se používá k lovu vlků. Tam kde hnízdí se zpravidla jiní orli nevyskytují.

Ptáci 7

Poštolka obecná

Popis: Běžný dravec. Váží 125-303g. Rozpětí křídel okolo 75 cm.

Rozšíření: Rozšířena v Evropě, Asii a Africe.

Prostředí: Vyskytuje se všude tam, kde jsou louky na kterých loví, v nížinách a pahorkatinách.

Potrava: Loví převážně hraboše, které vyhlíží za třepotavého letu na jednom místě.

Hnízdění: Hnízdí vysoko na stromech, na skalách, zříceninách hradů, věžích a často i ve městech.

Káně lesní

Popis: Nejhojnější z našich větších dravců. Celkové zbarvení je hnědé a má mnoho variací. Zobák a drápy jsou černé, oční duhovka hnědá, nohy žluté.

Rozšíření: Káně je rozšířeno v Evropě, v Asii a v zimě se vyskytuje až v rovníkové a jižní Africe.

Prostředí: Hnízdí v lesích, odkud má blízko na pole či louky, kde získává potravu.

Potrava: Loví hlavně v otevřeném terénu především hraboše a myši. Kořist vyhlíží z vyvýšeného místa nebo za pomalého letu a kroužení.

Hnízdění: Hnízdo je obvykle na vyšším stromě z větví a vystylá si je listím, mechem, chlupy apod.

Poznámka: Často se ozývá hlasitým táhlým voláním.

Jestřáb lesní

Popis: Velký jako káně. Rozpětí křídel 100-120 cm, váží 0,75 kg a měří 55 cm. Na břicho má příčné černé proužky.

Rozšíření: Stálý pták vyskytující se v Evropě, Severní Americe, v severní a střední Asii i v Africe.

Prostředí: Žije v rozsáhlých lesích. Hnízdo si staví vysoko v korunách stromů.

Potrava: Živí se i většími ptáky a středně velkými obratlovci. Loví v letu nebo uchvacuje kořist na zemi.

Sokol stěhovavý

Popis: Dravec střední velikosti, menší než káně, s dlouhými špičatými křídly.

Prostředí: Žije v otevřené krajině v nížinách i vyšších polohách, kde nechybí skály.

Potrava: Loví ptáky, převážně za letu.

Hnízdění: Hnízdo si staví ve výklencích na strmých skalních stěnách.

Ptáci 8

Kachna divoká

Popis: Naše nejznámější a nejhojnější kachna. Kačer je větší než kachna a je pestře zbarvený. Má zelenou hlavu oddělenou bílým proužkem na krku. Jeho váha je kolem 900 až 1400 g. Kachna je hnědě zbarvena a váží 0,8 až 1,2 kg.

Rozšíření: Kachna je rozšířena v celé Evropě a Asii a téměř v celé Severní Americe.

Potrava: Živí se rostlinami, plži, červy, pulci a žábami. Potravu hledají na hladině, nebo pod vodou. Pro potravu se však nepotápějí, ale nanejvýš potopí hlavu pod hladinu a zadek zvedne kolmo vzhůru. Tomu se říká že "panáčkuje". Potravu hledají také na pobřeží a v noci často zaletují daleko do polí, kde se živí zeleným osením, nebo zralým obilím.

Bažant obecný

Popis: Pták velikosti kohouta, samec je dlouhý 90 cm, samice 50 cm. Samec má lesklé rezavě hnědé opeření, dlouhý špičatý ocas a tmavě zelenou hlavu s červenými kožními lalůčky. Některé rasy bažanta mají na krku bílý krční kroužek. Samice je hnědá s tmavě skvrnitým hřbetem a kratším ocasem.

Prostředí: Bažant byl vysazen v různých oblastech. Většinou se ale vyskytuje v kulturní krajině bohaté na lesy, louky a křoviny. Žije pospolitě a je stálý.

Potrava: V létě hmyz (i mandelinka bramborová), červi a měkkýši, v zimě semena a zelené krmivo.

Hnízdění: Kohouti začínají tokat brzy na jaře na tokaništích, kde vydávají hlasitý křik a třepetají křídly. Samice hnízdí (V-VI) na zemi v slabě vystlané jamce do které snáší 8-12 šedozelených vajec.

Poznámka: Samec vydává v toku hlasité „kerrkok“, hřadující ptáci na stromech vydávají „geggeg geggeg“. Bažant byl vysazen ve střední Evropě pravděpodobně již Římany a již oni ho chovali uměle v bažantnicích.

Koroptev polní

Popis: Menší než bažant, délka 30 cm, s kulatějším a robustním tělem, krátkým ocasem a zakulacenými křídly. Je šedá s rezavě zbarveným obličejem a světlou spodní stranou těla.

Rozšíření: Evropa, přední Asie, severní Afrika.

Prostředí: Obývá extenzivně využívané louky, půdu ležící ladem, remízky, zkulturně oblasti nížin a středních poloh s lány obilí, jetele a řepy.

Potrava: Semena a zelené části rostlin, v létě převážně hmyz a červi (včetně páchnoucí mandelinky bramborové).

Hnízdění: Časně z jara vytváří páry na celý život a obsazují revíry, které samec označuje hlasitým voláním. Do hnízdní kotlinky vystlané trávou a skryté v křoví či v husté trávě snáší samice 12 jednobarevných šedozelených vajec.

Poznámka: Vydává hlasité "kirrik" a „errep“, při vzletu „riprpriprp“. Za mrazivé zimy se shromažďují všechny koroptve do jediné péřové koule, aby se navzájem zahřály, tak mohou přežít i silný noční mráz – 50° C. Může vzlétnout přímo vzhůru v úhlu 70 stupňů, nikdy nesedá na stromy. Dožívá se v průměru 2-3 let a po celý život se zdržuje v okruhu asi 1 km od místa vylíhnutí.

